

2011 Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarının Erzurum Şehrine Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Etkisi

Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Eskişehir (E-mail: keremys@anadolu.edu.tr)

ÖZET

Bu araştırmada, Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega organizasyon Etkisi (Mega Event Impact Scale) adlı ölçeğin, 2011 Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış oyunlarının yerel seyircileri üzerinde uygulanarak organizasyonun etkilerine (şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, turizm altyapısının gelişimi, ekonomik yararlar, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler ve kültürel çatışma) yönelik yerel seyirci görüşleri ve farklılıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Belirlenen evrenin içerisinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen (%55) 226 erkek, (%45) 186 kadın olmak üzere toplam 412 yerli seyirci seçilmiştir. Mega organizasyonun etkisini belirlemede örneklem grubunun cinsiyet, eğitim durumu, yaş, meslek ve gelir durumu bakımından farklılıklarını belirlemek için, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. 2011 Erzurum Üniversiteler Kış Oyunları'nın yerel seyircilerinin organizasyonla ilgili düşünceleri incelendiğinde erkekler organizasyonun ekonomik katkısının daha fazla olduğuna, kadınlar ise çevresel katkısının daha fazla olduğuna inanmaktadır. Dahası, kadın katılımcılar erkeklerle kıyasla organizasyonun olumsuz etkilerinden biri olan problemler ve kültürel çatışmanın varlığından söz etmektedir. Örneklem içerisinde 1501-2250 TL gelir düzeyine sahip olanlar organizasyonun şehir imajını geliştirmeye ve sağlamlaştırmaya pek katkı sağlamadığını, 751-1500 ve 1501-2250 TL arasında gelir düzeyine sahip olanlar ise organizasyonun sosyal ve çevresel sorunlar yarattığını düşünmektedir.

Anahtar kelimeler: 2011 Erzurum Kış Oyunları, spor organizasyonu, mega organizasyon etkisi

Socio-Cultural and Economic Impact of Erzurum Winter Universiade 2011 on Erzurum City

ABSTRACT

This study aims at determining the difference among the opinions of local audiences attending Erzurum Winter Universiade 2011 organization regarding the impacts of this organization (city image enhancement and consolidation, tourism infrastructure, economics benefits, cultural exchange, environmental and culture preservation, economics costs, social and environmental problems, cultural conflicts). In order to obtain data, "Mega Event Impact Scale" developed by Jie ve Yan (2010) was administered to a total of 412 local audience; 226 male (55%) and 186 female (45%) determined among the population through random sampling method. In order to determine the overall impact of this organization, t-test and one-way ANOVA analysis were applied to the data obtained about gender, educational background, age, occupation and income level of the study subjects. When the opinions of the local spectators of Erzurum 2011 Winter Universiade as to the organization are analyzed, men turn out to believe that the organization has contributed economically whereas women seem to think the contribution has become environmental. What's more; compared to male ones, female participants mention about the existence of the cultural conflicts and problems, which are some of the negative aspects of the organization. Within the sample, the ones that have incomes ranging from 1501 to 2250 TRY believe that the organization has not been much help to develop and consolidate the image of the city and on the other side the ones that have incomes ranging from 751 to 1500 and from 1501 to 2250 TRY think that the organization has posed social and environmental problems.

Key words: 2011 Erzurum Winter Olympic Games, sport organization, mega event impact

GİRİŞ

Spor kendisi dışındaki diğer alanlarla münasebeti suretiyle oluşan bütünün, etkileyen ve etkilenen bir parçasıdır. Serbest piyasa ekonomisi ve uluslar arası rekabet koşullarının hakim kılındığı, dünyanın tek bir pazar haline getirildiği küreselleşme sürecinde yaşananlardan spor da kendi payına düşeni alacaktır (42). Günümüzde spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikleriyle önemli bir hizmet sektörü olarak kabul görülmektedir. Ayrıca,

günümüzün kitle iletişim araçları ve özellikle de medyanın etkisiyle karlı bir reklam ve tanıtım aracı haline gelen spor, bir taraftan geniş kitlelerin yoğun ilgisini çeken bir gösteri ve eğlence faaliyeti olarak tüketim sektörüne dönüşürken, diğer taraftan müteşebbisler için önemli miktarda finans hareketlerinin yaşandığı cazip bir ekonomik faaliyet alanı haline gelmektedir (8). Sanayi devriminden sonra insanların ekonomik yönden gelişmeleri, daha fazla boş zaman bulabilmeleri, büyük yarışmaların

önemi, sporun eğitimdeki rolü ve insanların barışa olan özlemi sporun günlük yaşamdaki gerekliliği ve son yıllarda iletişim alanında görülen teknolojik gelişmeler, sporu başlı başına bir sanayi haline getirmiştir (4, 21).

Büyük bir sanayi haline dönüşen spor endüstrisinin içerisindeki en önemli faaliyetlerden biri hiç şüphesiz mega organizasyonlardır. Bu tür organizasyonlar pek çok ülkede ve destinasyonda ekonomi ve turizm olaylarının en heyecan verici ve en hızlı büyüyen örneklerinden birini oluşturmaktadır. Mega organizasyonlar önemli ekonomik, sosyal yararlar ve düzenlendiği şehri gittikçe içine alan yaygın bir medya kuşatması ile ilişkilendirilmektedir. Mega organizasyonlar bir kez düzenlenen ve genellikle ev sahibi konumundaki topluluğa hem olumlu hem de olumsuz uzun dönemli derin etkiler yaratan organizasyonlardır. Spor endüstrisi içerisindeki en önemli etkinliklerden biri olan mega organizasyonların etkisini belirlemeye yönelik spor bilimi içerisinde birkaç ölçek geliştirilmiştir. Bunlar;

Ritchi (38) herhangi bir mega organizasyon öncesinde değerlendirilmesi gereken etkilerin bir sınıflandırmasını geliştirmiştir. Altı etki tipi tanımlamıştır. Bunlar; Ekonomi, turizm/ticari, fiziksel, sosyo-kültürel, psikolojik ve politika'dır. Bu etkilerin çoğu turizm ile ilişkilidir (38).

Jeong (25), EXPO'nun etkilerine yönelik ziyaretçi algısının yedi boyutunu ortaya koymuştur. Bu boyutları, olumlu kentsel gelişim etkisi, olumlu turizm gelişim etkisi, olumsuz sosyo ekonomik etki, makro düzeyde olumlu halk ilişkileri etkisi, olumlu rekreasyonel etki ve olumsuz ekonomik-çevresel etki olarak tanımlamıştır (25).

Fredline ve Faulkner (15), Avustralya'daki Gold Coast Indy etkililiğini ev sahibi konumundaki topluluğun reaksiyonları üzerinde çalışmıştır (15). Otuz altı etki ifadesini toplum yararı, kısa dönemli olumsuz etki, uluslar arası profil ve ekonomik yararlar, olumsuz ekonomik etki, olumsuz fiziksel etki ve hayatı kolaylaştırma ve tesis gelişiminin etkisi isimli altı boyut olarak özetlemiştir.

Kim ve Petrick (29) yirmi iki olumlu etki maddesinden turizm kaynaklarının gelişimi ve şehir hayatını güçlendirme, imaj artırma ve sağlamlaştırma, ekonomik yararlar, yabancı ülkelere ya da kültürlerine ilgi ve turizm altyapısının gelişimi isimli beş boyut elde etmiştir (29). Bunun yanı sıra, dokuz olumsuz etki maddesinden de kanışıklık ve çatışmalar, olumsuz ekonomik bakış açısı ve trafik problemleri ve sıkışıklıkları isimli üç boyut elde etmiştir.

Kim, Gursoy ve Lee (30) yedi boyut belirlemiştir (30). Bunlar; kültürel değişimin faydaları, ekonomik

yararlar, doğal kaynaklar ve kültürel gelişim, sosyal problemler, trafik sıkışıklığı ve nüfus, fiyat artışı ve inşaat maliyetleri'dir.

Spor organizasyonları ile ilgili alan yazını içerisinde mega organizasyonların etkisi üzerine yapılan çalışmaların sonucusu ise Jie ve Yan (2010) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi (Mega Event Impact Scale) ölçeğidir (28). Ölçeğin geliştirilme çalışmaları Kim, Gursoy ve Lee (29) ve Kim ve Petrick, (30) çalışmalarına dayanmaktadır (29, 30). Ölçek, turizm altyapısının gelişimi, şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, ekonomik yararlar, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma isimli beş olumlu boyut ve ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler ve kültürel çatışma isimli olumsuz üç boyutla birlikte toplam 42 sorudan oluşan sekiz boyutlu bir ölçektir. Ayrıca, Jie ve Yan yerel halkın algısını ölçmenin gelecekte yapılacak diğer büyük organizasyonlar ile ilgili "yerel halkın" tepkilerinin tahmin edilmesi ve yönetilmesi konusunda kullanılabileceğini önermektedir.

Son yıllarda büyük ölçekli ve yüksek özelliklere sahip spor organizasyonları turizm seyahatlerinin stratejik gelişimi ve karar verilmesi açısından pazarlamada gün geçtikçe kritik bir öneme sahip olmaktadır (18). Özellikle FIFA Dünya Kupası ve Olimpiyatlar gibi mega organizasyonlarda oldukça fazla sayıda uluslar arası turist çekme, televizyon ve sponsor işbirliğinin cazibesi ve ev sahibi bölgenin uluslar arası tanıtımı ön plana çıkarmaktadır. Mega organizasyonlar, ev sahibi toplumun pek çok sektörünün ilgisini çekmektedir. Global bir seyirciye ürün reklamı yapabilmeye fırsatı, ihracat ve yeni yatırımlardaki iş fırsatlarının oluşması, etkinlik yönetimi bilgisinin satışı, ev sahibi ülkenin turizm endüstrisinin gelişmesi ve vatandaşlık ahlakı ve gururunun ortaya çıkması gibi etkenler toplum desteğinin ve yatırım işbirliğinin oluşmasına katkı sağlayacak motive edici faktörleri oluşturmaktadır (2). Ev sahibi toplumun ekonomik değer elde etmesi genellikle böylesi organizasyonlara halkın desteğinin oluşmasında ve halk yatırımlarının harcamalarını, ihale süreçlerini ve ardışık operasyonel maliyetlerini aklayabilmek için ana etkindir (9). Burgan ve Mules (7) ekonomik etkinin temel olarak organizasyona gelen turistler tarafından yapılan harcamalarla ilişkili olduğunu, Gelan (16) ise, turist tiplerine ve organizasyonun katkısız harcamalarına yönelik dikkatli bir şekilde yapılandırılmış metodolojinin, organizasyonun ekonomik etkisinin tahmin edilenden daha fazla oluşmasına sebep olduğunu ifade etmektedir (7, 16).

Mega organizasyonların pozitif etkilerinin artırılması negatif etkilerininse azaltılması konusunda önemli olan gerekli sportif altyapının sağlanması, yeni spor politikalarının oluşturulması, insan gücünün yetiştirilmesi ve doğru planlamanın

gerçekleştirilmesiyle mümkündür. Ülke tanıtımı, yeni iş alanlarının yaratılması, ekonomik katkı, turizm hareketliliğinin sağlanması, toplumun sporla daha sağlıklı bir geleceğe taşınması, daha modern spor alanlarının oluşturulması, daha başarılı bir gençliğin yetiştirilmesi, daha sağlıklı bir çevrenin oluşturulması vb. tüm olanakların ortaya çıkarılmasında mega organizasyonlar bir araç olarak kullanılmalıdır. Dolayısıyla, gerçekleştirilecek her türlü sportif mega organizasyon Türk spor endüstrisinin gelişimi ve başarısı açısından hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda, ülkemizde gerçekleştirilecek mega organizasyonlar dikkatle incelenmeli ve akademik çalışmalarla desteklenerek konu ile ilgili teorik altyapı oluşturulup uygulamaya dökülmelidir. Bu bağlamda, gerçekleştirilen bu çalışmada Jie ve Yan (28) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi adlı ölçeğin 2011 Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarının yerel seyircileri üzerinde uygulanarak organizasyon etkilerinin yerel toplum algısındaki farklılıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli ve betimsel istatistik modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu, var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır (32, 36).

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2011 Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarına katılan yerel seyirciler oluşturmaktadır. Çalışma evreninin çok geniş olması ve evren içerisinde maliyet, zaman ve kontrol güçlükleri olmasından dolayı evren içerisinde örneklem belirlenmesine gereksinim duyulmuştur. Belirlenen evrenin içerisinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen (%55) 226 erkek, (%45) 186 kadın olmak üzere toplam 412 seyirci seçilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak ve çalışma modelini saptamak amacıyla ilgili literatür taranmıştır. Teorik temelin oluşmasından sonra verilerin toplanmasına geçilmiş ve temel teknik olarak da anket uygulaması yapılmıştır. Görüşme, inceleme, belge tarama gibi teknikler yardımcı teknikler olarak kullanılmıştır. İncelemeler sonucunda, verileri toplamak amacıyla Türk halkının mega organizasyonların etkileri ile ilgili görüşlerini belirlemek ve organizasyonların ev sahibi ülkeye ya

da şehre ne gibi olumlu ve olumsuz katkılar sağladığını belirlemek amacı ile Jie ve Yan (28) tarafından geliştirilen Mega Organizasyon Etkisi (Mega Event Impact Scale) ölçeği kullanılmıştır (28). Mega Organizasyon Etkisi ölçeği, şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, turizm altyapısının gelişimi, ekonomik yararlar, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma isimli beş olumlu boyut ve ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel problemler ve kültürel çatışma isimli olumsuz üç boyutla birlikte toplam 42 sorudan oluşan sekiz boyutlu bir ölçektir. Uzman görüş ve önerileri değerlendirilerek dil ve kapsam geçerliği sağlanan ölçeğin yapı geçerliğini saptamak için yapılan açıklayıcı faktör analizi, 8 faktörlü ve 38 maddeli yapı ortaya koymuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenilirliğinin en düşük korelasyon değeri ,58 iken en yüksek korelasyon değeri ,88 olarak saptanmıştır. Bunun yanı sıra, bütünü için hesaplanan iç tutarlık güvenilirlik katsayısı 0.917'dir. Ayrıca bulgular, faktör maddelerinin iç tutarlık güvenilirliğinin 0.50 ile 0.85 arasında değişen madde-toplam korelasyon katsayısına sahip olduğunu göstermektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda ölçeğin Mega Organizasyon Etkisi Ölçeği'nin Türk dilinde ve kültüründe geçerliği ve güvenilirliği sağladığı görülmüştür.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin frekans dağılımları, aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları tanımlayıcı istatistik olarak sunulmuştur. Ayrıca, mega organizasyonun etkisini belirlemede örneklem grubunun eğitim durumu, yaş, meslek ve gelir durumu bakımından farklılıklarını belirlemek için, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anova'da farklılık gösteren ortalamalar için varyans homojenliği değerlendirmesi Levene's testi ile yapılmış ve tüm verilerin homojen olduğu saptanmıştır. Cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek ve hane gelir düzeyi arasındaki farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için varyans homojenliğini sağlayan ölçüm değerleri Tukey istatistiği ile değerlendirilmiştir ($p < 0,05$).

BULGULAR

2011 Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarının etkisini değerlendirmede seyirci görüşlerinin farklılığını belirlemek için T-Testi ve Anova analizleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu, cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek ve hane gelir düzeyine göre seyircilerin mega organizasyonun etkilerini farklı değerlendirdikleri saptanmıştır.

Tablo 1. Mega Organizasyon Etkisi Faktörlerinin Örneklem Grubunun Cinsiyetine Göre Farklılaşma Durumu

Faktörler	Cinsiyet	n	Ortalama	Sd.	t	p
Şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma	Kadın	226	4,34	,5390	,121	,937
	Erkek	186	4,23	,4986		
Turizm altyapısının gelişimi	Kadın	226	4,12	,4820	,778	,437
	Erkek	186	4,28	,4871		
Ekonomik yararlar	Kadın	226	3,67	,5601	1,378	,045 *
	Erkek	186	4,15	,5264		
Kültürel değişim	Kadın	226	4,25	,6104	,423	,701
	Erkek	186	4,08	,5736		
Çevresel ve kültürel koruma	Kadın	226	4,42	,5444	1,224	,032 *
	Erkek	186	3,45	,5912		
Ekonomik maliyetler	Kadın	226	4,45	,5366	,051	,959
	Erkek	186	4,56	,5866		
Sosyal ve çevresel	Kadın	226	3,42	,8121	2,179	,029 *
	Erkek	186	2,92	,8529		
Problemler ve kültürel çatışma	Kadın	226	4,45	,5213	,167	,867
	Erkek	186	4,23	,5442		

* p<.05

Tablo 2. Mega Organizasyon Etkisi Faktörlerinin Örneklem Grubunun Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

Faktörler	Eğitim düzeyi	n	Ortalama	Sd.	F	p
Şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma	İlk Öğretim	57	3,41	,6464	4,235	,001 **
	Lise ve Dengi	137	4,20	,5523		
	Ön Lisans/Lisans	204	4,32	,3345		
	Lisans Üstü	14	4,39	,4365		
Turizm altyapısının gelişimi	İlk Öğretim	57	3,93	,7662	5,612	,001 **
	Lise ve Dengi	137	4,15	,4256		
	Ön Lisans/Lisans	204	4,40	,5452		
	Lisans Üstü	14	4,58	,5345		
Ekonomik yararlar	İlk Öğretim	57	3,99	,6123	5,829	,001**
	Lise ve Dengi	137	4,02	,5245		
	Ön Lisans/Lisans	204	4,06	,4472		
	Lisans Üstü	14	4,42	,4451		
Kültürel değişim	İlk Öğretim	57	3,81	,6078	5,366	,001 **
	Lise ve Dengi	137	3,91	,5721		
	Ön Lisans/Lisans	204	4,50	,5879		
	Lisans Üstü	14	4,17	,5452		
Çevresel ve kültürel koruma	İlk Öğretim	57	3,29	,5357	5,605	,001 **
	Lise ve Dengi	137	3,15	,5845		
	Ön Lisans/Lisans	204	3,16	,7121		
	Lisans Üstü	14	4,36	,5325		
Ekonomik maliyetler	İlk Öğretim	57	3,27	,6652	2,233	,001 **
	Lise ve Dengi	137	3,33	,4954		
	Ön Lisans/Lisans	204	3,46	,5242		
	Lisans Üstü	14	3,97	,5758		
Sosyal ve çevresel	İlk Öğretim	57	3,74	,7835	4,565	,001 **
	Lise ve Dengi	137	3,12	,8442		
	Ön Lisans/Lisans	204	4,53	,6452		
	Lisans Üstü	14	3,70	,7645		
Problemler ve kültürel çatışma	İlk Öğretim	57	4,13	,6562	2,425	,001 **
	Lise ve Dengi	137	3,35	,5235		
	Ön Lisans/Lisans	204	4,51	,5654		
	Lisans Üstü	14	4,14	,5354		

** p<.01

Mega organizasyon etkisinin cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini ortaya koymak amacı ile t-testi uygulanmıştır. Yapılan t-testi sonuçlarına göre 2011

Erzurum Kış Oyunlarının ekonomik yararları, çevresel ve kültürel koruması ve sosyal ve çevresel problemler yaratması cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkeklerin 2011 Erzurum Kış

Oyunlarının ekonomik yararlarına yönelik görüşleri, kadınlara göre daha olumludur. Kadınların 2011 Erzurum Kış Oyunlarının çevresel ve kültürel korumasına yönelik görüşü, erkeklere göre daha olumludur. Kadınların 2011 Erzurum Kış Oyunlarının problemler ve kültürel çatışmalara yönelik ortalamaları, erkeklere göre daha yüksektir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, turizm altyapısının gelişmesi, ekonomik maliyetler ve problemler ve kültürel çatışma faktörlerinin etkileri ile ilgili görüşlerinde erkekler ve kadınlar arasında anlamlı istatistiksel bir farklılık saptanmamıştır.

Mega organizasyon etkisinin katılımcıların eğitim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini ortaya koymak amacı ile Anova analizi uygulanmıştır. Yapılan Anova analizi sonucuna göre 2011 Erzurum Kış Oyunlarının şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, turizm altyapısının gelişimi, ekonomik yararlar, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel ve problemler ve kültürel çatışma ile ilgili tüm etkilerinde (faktörlerinde) katılımcılar eğitim düzeylerine göre anlamlı istatistiksel bir fark göstermektedir. Eğitim düzeyleri arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey testinin sonuçlarına göre, lise ve dengi, ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanların 2011 Erzurum Kış Oyunlarının şehir imajını geliştirdiği ve sağlamlaştırdığı konusunda ki görüşleri ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının turizm altyapısının gelişimindeki etkisi konusunda lise ve dengi, ön lisans/lisans ve lisans üstü eğitim düzeyine sahip olanların görüşleri ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının ekonomik yararlarının etkisi konusunda lise ve dengi, ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanların görüşleri ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının kültürel değişime etkisi konusunda lise ve dengi, ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanların görüşleri ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının çevresel ve kültürel korumaya etkisi konusunda lise ve dengi, ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanların görüşleri ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

2011 Erzurum Kış Oyunlarının ekonomik maliyetlerinin olumsuz etkisi konusunda ön lisans/lisans eğitim düzeyine sahip olan katılımcı

ortalaması ilköğretim, lise ve dengi ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan katılımcı ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının sosyal ve çevresel olumsuz etkisi konusunda ilköğretim eğitim düzeyine sahip olan katılımcı ortalamasının lise ve dengi, ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan katılımcı ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının problemler ve kültürel çatışma ile ilgili olumsuz etkisi konusunda lise ve dengi, eğitim düzeyine sahip olan katılımcı ortalamasının ilköğretim, ön lisans/lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan katılımcı ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mega organizasyon etkisinin katılımcıların mesleklerine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini ortaya koymak amacı ile Anova analizi uygulanmıştır. Yapılan Anova analizi sonucuna göre 2011 Erzurum Kış Oyunlarının şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, turizm altyapısının gelişimi, ekonomik yararlar, kültürel değişim, çevresel ve kültürel koruma, ekonomik maliyetler, sosyal ve çevresel ve problemler ve kültürel çatışma ile ilgili tüm etkilerinde (faktörlerinde) katılımcılar eğitim düzeylerine göre anlamlı istatistiksel bir fark göstermektedir. Meslek sahipleri arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey testinin sonuçlarına göre işçi, memur, öğrenci, esnaf, serbest meslek, yönetici mesleğine sahip olanların 2011 Erzurum Kış Oyunlarının şehir imajını geliştirdiği ve sağlamlaştırdığı konusunda ki görüşleri ev hanımı mesleğine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının turizm altyapısının gelişimindeki etkisi konusunda ev hanımı, işçi, öğrenci, esnaf, serbest meslek, yönetici mesleğine sahip olanların görüşleri memur, mesleğine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının ekonomik yararlarının etkisi konusunda ev hanımı, memur, öğrenci, esnaf, serbest meslek, yönetici mesleğine sahip olanların görüşleri işçi mesleğine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının kültürel değişim etkisi konusunda ev hanımı, memur, öğrenci, esnaf, serbest meslek ve yönetici mesleğine sahip olanların görüşleri işçi mesleğine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının çevresel ve kültürel koruma etkisi konusunda ev hanımı, işçi, memur, öğrenci, esnaf, yönetici mesleğine sahip olanların görüşleri serbest mesleğine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Mega Organizasyon Etkisi Faktörlerinin Örneklem Grubunun Mesleklerine Göre Farklılaşma Durumu

Faktörler	Meslek	n	Ortalama	Sd.	F	p
Şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma	Ev Hanımı	8	3,96	,5467	4,124	,012 *
	İşçi	65	4,24	,4658		
	Memur	128	4,32	,3465		
	Öğrenci	157	4,70	,3245		
	Esnaf	16	4,25	,5462		
	Serbest Meslek	28	4,24	,4658		
	Yönetici	10	4,22	,4956		
Turizm altyapısının gelişimi	Ev Hanımı	8	4,24	,4123	3,985	,001 **
	İşçi	65	4,16	,4690		
	Memur	128	3,73	,4523		
	Öğrenci	157	4,19	,5524		
	Esnaf	16	4,30	,5642		
	Serbest Meslek	28	4,20	,4865		
	Yönetici	10	4,20	,4965		
Ekonomik yararlar	Ev Hanımı	8	3,87	,5115	5,978	,001 **
	İşçi	65	3,40	,5487		
	Memur	128	4,08	,4971		
	Öğrenci	157	3,95	,4953		
	Esnaf	16	4,30	,5426		
	Serbest Meslek	28	4,05	,4875		
	Yönetici	10	3,89	,4256		
Kültürel değişim	Ev Hanımı	8	4,12	,5487	6,185	,015 *
	İşçi	65	3,99	,7548		
	Memur	128	4,20	,4986		
	Öğrenci	157	4,45	,6425		
	Esnaf	16	4,18	,4756		
	Serbest Meslek	28	4,11	,7578		
	Yönetici	10	4,31	,5487		
Çevresel ve kültürel koruma	Ev Hanımı	8	4,29	,5564	3,942	,031 *
	İşçi	65	4,20	,6245		
	Memur	128	4,39	,4572		
	Öğrenci	157	4,37	,5246		
	Esnaf	16	4,30	,5463		
	Serbest Meslek	28	3,85	,8754		
	Yönetici	10	4,27	,5624		
Ekonomik maliyetler	Ev Hanımı	8	4,26	,5964	3,118	,006 **
	İşçi	65	4,35	,4578		
	Memur	128	4,00	,7452		
	Öğrenci	157	4,36	,6985		
	Esnaf	16	4,27	,7015		
	Serbest Meslek	28	4,33	,5467		
	Yönetici	10	4,50	,3874		
Sosyal ve çevresel	Ev Hanımı	8	3,78	,7456	4,453	,011 *
	İşçi	65	3,90	,8762		
	Memur	128	3,56	,6985		
	Öğrenci	157	3,72	,5426		
	Esnaf	16	3,97	,7984		
	Serbest Meslek	28	4,24	,8456		
	Yönetici	10	3,67	,8653		
Problemler ve kültürel çatışma	Ev Hanımı	8	4,49	,5421	4,158	,001 **
	İşçi	65	4,37	,6452		
	Memur	128	4,46	,6325		
	Öğrenci	157	4,45	,5462		
	Esnaf	16	4,30	,4987		
	Serbest Meslek	28	3,98	,7542		
	Yönetici	10	4,34	,5124		

* p<.05, ** p<.01

2011 Erzurum Kış Oyunlarının ekonomik maliyetlerinin olumsuz etkisi konusunda memur

mesleğine sahip olan katılımcıların ortalaması ev hanımı, işçi, öğrenci, esnaf, serbest meslek ve

yönetici mesleğine sahip olanların ortalamalarından daha yüksektir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının sosyal ve çevresel olumsuz etkisi konusunda memur mesleğine sahip olan katılımcıların ortalaması ev hanımı, işçi, öğrenci, esnaf, serbest meslek, yönetici mesleğine sahip olanların ortalamalarından daha

yüksektir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının problemler ve kültürel çatışma ile ilgili olumsuz etkisi konusunda serbest mesleğe sahip olan katılımcıların ortalaması ev hanımı, işçi, memur, öğrenci, esnaf ve yönetici mesleğine sahip olan katılımcıların ortalamasından daha yüksektir.

Tablo 4. Mega Organizasyon Etkisi Faktörlerinin Örneklem Grubunun Hane Gelirine Göre Farklılaşma Durumu

Faktörler	Hane Gelir Durumu	n	Ortalama	Sd.	F	p
Şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma	750 TL ve daha az	85	3,91	,5830	3,884	,002 **
	751-1.500 TL	90	3,97	,4846		
	1.501-2.250 TL	113	3,89	,5257		
	2.251-3.000 TL	71	4,08	,5279		
	3.001-3.750 TL	33	4,09	,5842		
Turizm altyapısının gelişimi	3.751 TL ve daha fazla	20	4,08	,5928	2,004	,075
	750 TL ve daha az	85	4,12	,5942		
	751-1.500 TL	90	4,13	,4714		
	1.501-2.250 TL	113	4,15	,4418		
	2.251-3.000 TL	71	4,20	,4603		
Ekonomik yararlar	3.001-3.750 TL	33	4,16	,4974	1,430	,210
	3.751 TL ve daha fazla	20	4,21	,5149		
	750 TL ve daha az	85	4,37	,4754		
	751-1.500 TL	90	4,20	,5320		
	1.501-2.250 TL	113	4,26	,5145		
Kültürel değişim	2.251-3.000 TL	71	4,22	,4222	2,368	,038 *
	3.001-3.750 TL	33	4,30	,5559		
	3.751 TL ve daha fazla	20	4,28	,6106		
	750 TL ve daha az	85	4,28	,6899		
	751-1.500 TL	90	4,04	,6261		
Çevresel ve kültürel koruma	1.501-2.250 TL	113	4,23	,5433	1,146	,334
	2.251-3.000 TL	71	4,41	,6195		
	3.001-3.750 TL	33	4,20	,5522		
	3.751 TL ve daha fazla	20	4,17	,5503		
	750 TL ve daha az	85	4,32	,5483		
Ekonomik maliyetler	751-1.500 TL	90	4,37	,5025	1,703	,131
	1.501-2.250 TL	113	4,32	,5837		
	2.251-3.000 TL	71	4,30	,5052		
	3.001-3.750 TL	33	4,31	,4902		
	3.751 TL ve daha fazla	20	4,38	,5888		
Sosyal ve çevresel	750 TL ve daha az	85	4,38	,5931	9,445	,001 **
	751-1.500 TL	90	4,36	,5823		
	1.501-2.250 TL	113	4,33	,5690		
	2.251-3.000 TL	71	4,29	,5167		
	3.001-3.750 TL	33	4,33	,5080		
Problemler ve kültürel çatışma	3.751 TL ve daha fazla	20	4,31	,5846	2,614	,023 *
	750 TL ve daha az	85	4,06	,8935		
	751-1.500 TL	90	3,77	,8680		
	1.501-2.250 TL	113	3,77	,8793		
	2.251-3.000 TL	71	3,99	,7521		
	3.001-3.750 TL	33	3,98	,8054		
	3.751 TL ve daha fazla	20	4,24	,6255		
	750 TL ve daha az	85	4,38	,5694		
	751-1.500 TL	90	4,26	,5409		
	1.501-2.250 TL	113	4,31	,6068		
	2.251-3.000 TL	71	4,32	,5143		
	3.001-3.750 TL	33	4,30	,5511		
	3.751 TL ve daha fazla	20	4,61	,6228		

* p<.05, ** p<0.1

Mega organizasyon etkisinin katılımcıların hane gelir düzeylerine göre istatistiksel açıdan anlamlı

farklılıklar gösterip göstermediğini ortaya koymak amacı ile Anova analizi uygulanmıştır. Yapılan

Anova analizi sonucuna göre 2011 Erzurum Kış Oyunlarının şehir imajını geliştirme ve sağlamlaştırma, kültürel değişim, sosyal ve çevresel ve problemler ve kültürel çatışma ile ilgili etkilerinde (faktörlerinde) katılımcıların hane gelir düzeylerine göre anlamlı istatistiksel bir fark göstermektedir. Katılımcıların hane gelir düzeyleri arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey testinin sonuçlarına göre 751-1500 TL, 1501-2250 TL, 2251-3000 TL, 3001-3750 TL, 3751 TL ve daha fazla hane gelir düzeyine sahip olanların 2011 Erzurum Kış Oyunlarının şehir imajını geliştirdiği ve sağlamlaştırdığı konusunda ki görüşleri 750 TL ve daha az hane gelir düzeyine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının kültürel değişim etkisi konusunda 750 TL ve daha az, 1501-2250 TL, 2251-3000 TL, 3001-3750 TL, 3751 TL ve daha fazla hane gelir düzeyine sahip olanların 2011 Erzurum Kış Oyunlarının kültürel değişim konusunda ki görüşleri 751-1500 TL hane gelir düzeyine sahip olanlardan daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

2011 Erzurum Kış Oyunlarının olumsuz sosyal ve çevresel etkisi konusunda 1501-2250 TL hane gelir düzeyine sahip olan katılımcıların ortalaması 750 TL ve daha az, 751-1500 TL, 2251-3000 TL, 3001-3750 TL, 3751 TL ve daha fazla hane gelir düzeyine sahip olan katılımcıların ortalamalarından daha yüksektir. 2011 Erzurum Kış Oyunlarının olumsuz problemler ve kültürel çatışma etkisi konusunda 751-1500 TL hane gelir düzeyine sahip olan katılımcı ortalaması 750 TL ve daha az, 1501-2250 TL, 2251-3000 TL, 3001-3750 TL ve 3751 TL ve daha fazla hane gelir düzeyine sahip olan katılımcıların ortalamalarından daha yüksektir.

TARTIŞMA

Mega organizasyonlar uluslar arası ölçüde bir kez tekrarlanan organizasyonlardır (24). Bu organizasyonlar katılımcılar açısından mega ölçekte olan, hedef bir pazar oluşturan (uluslar arası turizm pazarı sunar), halktan finansal yatırım gerektiren, organizasyon için tesislerin yapılmasını sağlayan ve tüm bunların düzenleyici ülke için ortaya çıkardığı potansiyel devasa uluslar arası turizm, medya koverajı, uluslar arası tanınma ve ekonomik yararlar meydana getiren organizasyonlardır (5). Bu organizasyonlara örnek olarak Olimpiyatlar, FIFA Dünya Kupası, IAAF Dünya Şampiyonası ve ICC Kriket Dünya Kupası verilebilir. Ülkemizde mega organizasyonların önemi gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle 2005 yılında İzmir’de düzenlenen Universiade Yaz Oyunları’nın düzenlenmesiyle mega organizasyonların ne kadar kapsamlı bir etkiye sahip olduğu toplumumuz tarafından daha iyi anlaşılmaya başlanmıştır. Önemli olan böylesi organizasyonların toplum gelişimi ile ilgili öneminin farkına varılarak gelecekte düzenlenecek olan mega organizasyonlara

ev sahipliği yapmak ve bu organizasyonlardan maksimum düzeyde yararlanmaktır.

2011 Erzurum Üniversiteler Kış Oyunları’nın yerel seyircilerinin organizasyonla ilgili düşünceleri incelendiğinde mega organizasyonun ekonomik yararları, çevresel ve kültürel koruması ve sosyal ve çevresel problemler yaratması cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir. Erkekler mega organizasyonun ekonomik katkısının daha fazla olduğunu, kadınların ise çevresel katkısının daha fazla olduğuna inanmaktadır. Ayrıca, kadın katılımcılar erkeklere kıyasla mega organizasyonun olumsuz etkilerinden biri olan problemler ve kültürel çatışmanın varlığından söz etmektedir.

Crompton (11), mega organizasyonların satışlar, bireysel gelir ve iş edinme açısından ekonomik etkisini araştırmıştır (11). Böylesi organizasyonların düzenleyici ülkelerin ihtiyacı olan ekonomik yararlarını etkili bir şekilde oluşturabildiğini ortaya koymuştur (5). Benzer bir şekilde Jones (27) mega organizasyonların sosyal ve ekonomik etkilerini araştırmıştır (27). Araştırmacı, mega organizasyonların özellikle sosyal ve ekonomik çıktılar üretmede nasıl etkili olduğunu birkaç faktöre bağlamaktadır. Fakat bunların sınırlı olmadığını da eklemektedir. Bunlar, mega organizasyonların medya koverajının doğası, organizasyonun algılanan başarısı ve organizasyonun yapısıdır. Bu yüzden, gerçek etkilerinin sonuçları ziyaretçileri/tüketicileri tarafından tahmin edildiği gibi pozitif ya da negatif olmayabilir.

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre mega organizasyonun etkileri karşılaştırıldığında ortaya konulan tüm faktörlerde farklılaşma bulunmaktadır. Bu farklılaşmanın en göze çarpan görüşlerinden biri turizm alt yapısının gelişimidir. İlköğretim eğitim düzeyine sahip olanların, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanlara göre yapılan organizasyonun turizm alt yapısının gelişimine katkı sağlamayacağı görüşüdür.

Güncel araştırmalar mega organizasyonların tamamıyla kuvvetlenmiş destinasyon imajını içeren ve ev sahibi topluluklar için çeşitli etkilerinin olduğunu bildirmektedir (14, 6). Organizasyon ve daha sonrasındaki turizm gelişimi mega organizasyondan algılanan yararlardan ziyade algılanan maliyetlerle ilgilidir (13, 22). Oysa, mega organizasyonlar şehirler için uzun dönemli pozitif yararları sahiptir. Bu organizasyonların turizmi geliştirdiği (31), düzenleyici topluluk için uluslar arası tanınma ve reklam fırsatı sunduğunu (26) ve toplumun yaşam standartlarını geliştirdiği ifade edilmektedir (12, 19). Yerli halk turizm gelişimini toplum için rekreasyonel aktivite fırsatı ya da modern tesislerden yararlanma gibi algılsa mega

organizasyonlara verdikleri destek daha da artacağı ifade edilmektedir (1, 33).

Katılımcıların mesleklerine göre 2011 Erzurum Üniversiteler Kış Oyunları'nın etkileri karşılaştırıldığında ortaya konulan tüm faktörlerde farklılaşma bulunmaktadır. Özellikle organizasyonun ekonomik etkisi ile ilgi farklılaşmalar dikkate değer biçimdedir. Ev hanımı, işçi ve öğrenci mesleğine sahip olanların memur, esnaf, serbest meslek ve yöneticilere oranla organizasyonun ekonomik katkı sağlamayacağını düşünmesi ilgi çekicidir.

Birkaç çalışma mega organizasyonların vergi gelirleri şeklindeki ekonomik yararları, istihdam ve ek gelir kaynaklarına sahip olduğunu bildirmektedir (9, 31, 12, 17, 34). Mega organizasyonlar düzenleyicileri için devasa bir parasal maliyete sebep olmasına rağmen daima umulan pozitif yararlarından dolayı böylesi organizasyonlara ev sahipliği yapma fırsatı için yoğun bir rekabet bulunmaktadır. Ayrıca, organizasyonda ev sahibi olmanın bir sonucu olarak artan ekonomik aktiviteden (özellikle gerekli olan tesislerin yapımından kaynaklanması) dolayı fiyat enflasyonunun oluşabilme olasılığı da vardır. Eğer yanlış bir yönetim ya da halk yatırımlarının yanlış kullanıldığı algısı varsa bu muhtemelen ev sahibi halkın mega organizasyona karşı negatif algısını güçlendirecektir (12). Dahası, mega organizasyonlar büyük bir miktarda devlet desteği, insan gücü ve/ya da yerel finans gerektirirse yapılan girişimlerin negatif ilgi oluşturmaları muhtemeldir (40).

Katılımcıların gelir düzeylerine göre 2011 Erzurum Üniversiteler Kış Oyunları'nın etkileri karşılaştırıldığında şehir imajını geliştirme ve sağlama, kültürel değişim, sosyal ve çevresel sorunlar ve problemler ve kültürel çatışma etkilerinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. En göze çarpan bulgular ise 1501-2250 TL gelir düzeyine sahip olanların organizasyonun şehir imajını geliştirmeye ve sağlama sağlamaya pek katkı sağlamadığı görüşü ve 751-2250 TL arasında gelir düzeyine sahip olanların organizasyonun olumsuz etkilerinden biri olan sosyal ve çevresel sorunlar yarattığı görüşüdür.

Mega organizasyonların pozitif ve negatif etkileri ekonomik, turizm/ticari, fiziksel, sosyo kültürel, psikolojik ve politik özelliklerine göre sınıflandırılabilir. Ziyaretçi harcamalarının ekonomik yararlarından başka mega organizasyonların bölgesel ya da uluslararası baskınlık yaratmak açısından seyahat ve turizm destinasyonları, yatırımcılar için yeni fırsatlar ve düzenleyici toplum içinde yeni ticari aktivitelerin oluşumundan bahsedilmektedir⁵. Yerli halkın yaşam kalitesinin gelişimi ve uluslar arası ev sahipliğinin vermiş olduğu toplum imajını da içermektedir (12, 19).

Mega organizasyonlar, uygun olmayan uygulamaların ve yetersiz tesislerin bir sonucu olarak ev sahibi toplum zayıf bir ün edinmesine sebep olabilir ya da ev sahibi toplumun imajına zarar verebilir (38). Çalışmalar, mega organizasyonlardan sonra kalan tesisler yerli halk tarafından kullanılıyorsa alt ve üst yapıdaki gelişimlerle ilgili oluşan olumlu pozitif algıların önemli olduğunu vurgulamaktadır (30, 39, 40). Witt (45), mega organizasyonların yararlarının negatif ekonomi, ekoloji ve sosyo kültürel etki tarafından dengelendiğini belirtmektedir (45). Bu dengeleme yerli halkın karşıtlığıyla da sonuçlanabilmektedir. Bir mega organizasyon sosyal problemler meydana getirebilir. Örnek olarak trafik sıkışıklığı, kolluk güçlerindeki gerginlik ve artan suç miktarında artış verilebilir (35). Yerli halk ve ziyaretçiler arasında farklı yaşam standartlarından, ekonomik refah farklılığından ve boş olan yerleri satın almadaki güç farklılığından dolayı çatışmalar meydana gelebilir (43). Dahası, mega organizasyonların fiziksel ve doğal çevrenin yok edilmesine sebep olması sorunlar arasında gösterilebilir. Deccio ve Baloglu (12), mega organizasyonların doğal çevreyi ve yerel miras alanlarının korunmasına dikkat edilmesinde bir araç olduğunu ileri sürmektedir (12). Bir mega organizasyon için sosyal ve ekonomik yararlar, maliyetler, kültürel yararlar ve toplum desteğinin dışında ekosentrik değerler, turizm kaynaklarından yararlanma, toplum bütünleşmesi ve yerel ekonominin durumu muhtemelen toplumun mega organizasyona yönelik ilgi düzeyi ile yakından ilişkilidir (20, 22).

Yapılan araştırma sonucunda, 2011 Erzurum Dünya Üniversitelerarası Kış Oyunlarının yerel seyircileri organizasyonun Sosyo-Kültürel ve Ekonomik etkilerini cinsiyete, eğitim düzeyine, mesleğe ve hane gelir düzeyine göre farklı değerlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Allen LR, Hafer HR, Long R, and Perdue RR. Rural residents' attitudes toward recreation and tourism development, *Journal of Travel Research*, 1993; 31(4): 27-33.
2. Barney R. Wenn S, and Martyn S. Selling the five rings: The International Olympic Committee and the rise of Olympic commercialism. *Salt Lake City: The University of Utah Press*, 2002.
3. Biçer T. Spor Yönetimi Organizasyonu, Ekonomik Birim Olarak Spor işletmeleri Ve Uygulamadan Bir Örnek. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı Doktora Tezi*. İstanbul, 1994.
4. Bowdin G, McDonnell I, Allen, J, and O'Toole, W. Events management. *Oxford: Butterworth-Heinemann*, 2002.

5. Burgan, B, and Mules T. Economic impact of sporting events. *Annals of Tourism Research*, 1992; 19(4): 700–710.
6. Can Y, Soyer F, ve Güven H. Spor Hizmetlerinde Verimliliği Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. *Bildiriler. Cilt II. Sporda Psiko-Sosyal Alanlar, Spor Yönetim Bilimleri 1. Gazî Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi* 26-27 Mayıs. Ankara. 2000.
7. Chalip L, Grenn C, and Hill B. Effects of sport event media on destination image and intention to visit. *Journal of Sport Management*, 2003; 17(3): 214–234.
8. Chalip L. Towards social leverage of sport events". *Journal of Sport and Tourism*, 2007; 11(2): 1-19.
9. Crompton JL. The economic impact of 30 sports tournaments, festivals, and spectator events in seven U.S cities, *Journal of Park and Recreation Administration*, 2000; 18(2): 107-126.
10. Deccio C, and Baloglu S. Nonhost community resident reactions to the 2002 Winter Olympics: the spillover impacts. *Journal of Travel Research*, 2002; 41(1): 46-56.
11. Dyer P, Gursoy D, Sharma B and Carter J. Structural modelling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia. *Tourism Management*, 2007; 28(2): 409-422.
12. Etchner, C, and Ritchie J. The measurement of destination image: an empirical assessment. *Journal of Travel Research*, 1993; 31(4): 3-13.
13. Fredline E, and Faulkner B. Host community reactions: a cluster analysis. *Annals of Tourism Research*, 2000; (27): 763-784.
14. Gelan A. Local economic impacts:The British Open. *Annals of Tourism Research*, 2003; 30(2): 406–425.
15. Getz D. Event management and event tourism. New York: *Cognizant Communication*, 1997.
16. Gibson, H. Sport tourism:A critical analysis of research. *Sport Management Review*, 1998; 1(1): 45–76.
17. Goeldner CR, and Long, PT. The role and impact of megaevents and attractions on tourism development in North America. *Proceedings of the 37th Congress of AIEST*, 1987; (28): 119-131.
18. Gürsoy D, and Kendall KW. Hosting mega events: modelling locals' support, *Annals of Tourism Research*, 2006; 33(3): 603-623.
19. Gündoğdu, C, Devcioğlu. S. Spor Hizmetlerinin Genel Ekonomi Çerçevesinde Görünümü" Fırat Üniversitesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi (DAUM)* Cilt: 6, Sayı:2, s.117-124, Şubat, Elazığ, 2008.
20. Gürsoy D, and Rutherford DG. Host attitudes toward tourism: an improved structural model. *Annals of Tourism Research*, 2004; 31(3): 495-516.
21. Jago LK, and Shaw RN. Special events: a conceptual and definitional framework. *Festival Management and Event Tourism*, 1998; 5(1): 21-32.
22. Jeong GH. Residents' perceptions toward the tourism impacts of the '93 EXPO development on the city of Taejon. *Journal of Tourism Studies*, 1998; (18): 153-173.
23. Jeong GH, and Faulkner B. Resident perceptions of mega-event impacts: the Taejon international exposition case. *Festival Management and Event Tourism*, 1996; 4 (1): 3-11.
24. Jones C. Mega-events and host-region impacts: determining the true worth of the 1999 Rugby world cup. *International Journal of Tourism Research*, 2001; (3): 241-151.
25. Jie Y, Yan W, Developing a Mega Event Impact Scale", *International Conference on Education Technology and Computer (ICETC)*, 2010: 305-307.
26. Kim SS, and Petrick JF. Residents' perceptions on impacts of the FIFA2002 World Cup: the case of Seoul as a host city. *Tourism Management*, 2005; (26):25-38.
27. Kim H, Gursoy D, and Lee SB. The impact of the 2002 World Cup on South Korea: comparisons of pre- and post-games. *Tourism Management*, 2006, (27): 86-96.
28. Kang YS, and Perdue R. Long-term impact of a mega-event on international tourism to the host country: a conceptual model and the case of the 1988 Seoul Olympics. *Journal of International Consumer Marketing*, 1994; 6(34): 205-226.
29. Karasar, N, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, s.25, *Nobel Yayınları*. Ankara, 2005.
30. Kendall, K. W, and Var T. The perceived impact of tourism: The state of the art. Vancouver: *Simon Fraser University*, 1984.
31. Long PT, Perdue RR., and Allen L. Rural resident tourism perceptions and attitudes by community level of tourism. *Journal of Travel Research*, 1990; 28(3): 3-9.
32. Mihalik BJ, and Cummings P. Host perceptions of the 1996 Atlanta Olympics: support, attendance, benefits and liabilities. *Travel and tourism research association 26th annual proceedings*. 1995; 397-400.
33. Özmen A, Uygulamalı araştırmalarda örnekleme yöntemleri. s.40, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir, 2000.
34. Prasad D. Environment. In: Cashman, R. and Hughes, A. (eds.), Staging the Olympics: the Event and Its Impact. Sydney: *University of New South Wales Press*, 1999; 83-92
35. Ritchie J. Assessing the impact of hallmark events: conceptual and research issues." *Journal of Travel Research*, 1984; (22): 2-11.
36. Ritchie JRB, and Aitken CE. Olympulse II: evolving resident attitudes toward the 1988 Olympic Winter Games, *Journal of Travel Research*, 1985; 23(1): 28-33.
37. Ritchie JRB, and Lyons M. Olympulse III/Olympulse IV: a mid-term report on resident

- attitudes concerning the XV Olympic Winter Games. *Journal of Travel Research*, 1987; 25(1): 18-26.
38. Searle G, Uncertain Legacy: Sydney's Olympic Stadiums. *European Planning Studies*, 2002; 10(7); 845-86.
39. Talimciler, A, Futbolun Metalaşması. *Toplum Bilim Futbol Özel Sayısı*, sayı 16, Ekim 2002.
40. Tosun C. Host perceptions of impacts: a comparative tourism study", *Annals of Tourism Research*, 2002; 29(1): 231-245.
41. Witt SF. Mega-events and mega-attractions. *Tourism Management*, 1988; 9(1): 76-77.